

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ЗА ЧЕРНО МОРЕ
/КСЧМ/

CONSILIUL CONSULTATIV PENTRU MAREA
NEAGRA

Сдружение, вписано в РЮЛНЦ
на Р България
ЕИК 176964109
Седалище и адрес на управление:
гр. Варна, ул. "Охрид" N 24-26, ет.1
office@blsaceu.eu

Asociatie, inregistrata in Registrul
persoanelor juridice fara scop patrimonial
al R Bulgaria, CUI 176964109
Sediu si adresa de conducere:
Mun. Varna, str. "Ohrid" N 24-26, etaj 1
office@blsaceu.eu

ПРОТОКОЛ

От среща на Работна група 6 на КСЧМ

23 ноември 2021г.

Тема: Социално-икономически аспект на риболова- Въздействие на рибарството на местно ниво, взаимодействие на дребно-мащабния риболов със стопанския риболов, роля на жените, заетост, организации на производители“.

На 23 ноември 2021 г. в гр. Поморие, в хотел Гранд хотел Поморие се събраха българските членове на КСЧМ и в гр. Букурещ се събраха румънските членове на КСЧМ и чрез видеовръзка чрез ZOOM се проведе среща на Работна група 6 на КСЧМ на тема: Социално-икономически аспект на риболова- Въздействие на рибарството на местно ниво, взаимодействие на дребно-мащабния риболов със стопанския риболов, роля на жените, заетост, организации на производители“.

На срещата присъства доц.д-р Виолин Райков и чрез видеовръзка г-жа Пинелопи Белеку (Pinelipi Belesku) от ЕК, г-жа Йорданка Чобанова от ЕК, г-н Александру Симионов от НАРА Констанца

Срещата се откри от Председателят на КСЧМ д-р Йордан Господинов. Следват приветствия към участниците и гостите.

Следва доклад на доц. д-р Виолин Райков изготвен по задание на КСЧМ на тема: „Доклад за социално-икономическото състояние, Ковид 19 и жените в рибарството и аквакултурата в България“. В доклада се акцентира на фактът че, българският флот е изправен пред сериозни проблеми, причинени от остаряло и ненадеждно оборудване за безопасност, невъзможност за приспособяване на корабите към стандартите за енергийна ефективност, въвеждането на индивидуални риболовни квоти и съществен спад в улова на някои видове риби в Черно море и река Дунав. Половината от корабите над 15 м (36) са стари и неефективни за риболов, поради липса на оборудване и двигатели, подходящи за техния тонаж. . Въпреки постепенното си реструктуриране през 2010-2012 г., флотът продължава да страда от структурен дисбаланс в черноморските рибни запаси. Това личи от все още значителния брой неактивни

плавателни съдове в сегмент до 12 метра, които са сред основните риболовни кораби на калкан и рапани. Значителен дял от неактивните плавателни съдове принадлежи и на 18-24-метровия сегмент, главно поради застаряването на корабите и икономическата им неефективност при риболов. Наличието на голям дял неактивни и неизползвани кораби в българския риболовен флот изглежда е резултат от структурен проблем и затова България трябва да се справи с това предизвикателство.

От доклада е видно че структурата на рибния пазар в страната все още е в процес на развитие. Налице е явна необходимост от организиране и изграждане на рибни пазари на едро и рибна дистрибуторска мрежа. В България няма тръжна система. За да приложи изискванията на законодателството на ЕС относно общата организация на пазара, България възнамерява да създаде пунктове за първа продажба на риба, които да гарантират прозрачност, по-добър контрол на данните и контрол на качеството, както и по-добри условия и цени за рибарите. Вътрешните и морските рибни доставки се извършват от търговци на едро (или от регистрирани купувачи, в съответствие с разпоредбите на Наредбата за правилата и реда за първа продажба на риба и други водни организми), много от които търгуват и с други хранителни продукти. Те получават прясна риба от крайбрежните търговци на едро, замразена цаца от преработватели и замразена вносна риба от вносители и снабдяват вътрешните пазари на дребно и магазините. Обемите на прясна риба са малки (може би по-малко от 20% от общия улов) със спорадични доставки.

Що се отнася до заетостта на жените в сектора по данни на НСИ за 2015г. 3,500 души са ангажирани в риболовния сектор в черноморските български води. Официално само 1% от издадените лицензи са на жени. Съществува равен достъп, тъй като жените са свободни да получават лицензи за риболов. Според проведените интервюта съществува нисък интерес на жените да работят в уловната индустрия. Наличните данни за присъствието на жените в различните подсектори показват следното:

- Подсектор за улов: 1% от жените, според данни на STECF.
- Подсектор аквакултури: 32% от жените, според данни на STECF, но цифрата е значително различна от информацията на ИАРА, която показва нулево участие на жени.
- Подсектор преработка: 88% от жените, според данни на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури. Незначително участие в пристанищни дейности и в риболовни доставки. На рибните пазари преобладава участието на работнички.

В подсектор улов само 1% от издадените лицензи за риболов принадлежат на жени. В преработвателния подсектор повечето служители, работещи в преработката и пакетирането на рапани, двучерупчести и риби (въз основа на интервюта с отделни жени, работещи в преработката и всички интервюирани институционни заинтересовани страни) са жени. Като цяло обаче липсва информация относно възнагражденията на жените, работещи в рибарския сектор в България. В преработвателния сектор жените с ниско ниво на образование имат достъп само до нископлатени работни места. Секторът на улова не е привлекателен за жените, особено за по-младото поколение, тъй като работата е много тежка, с ниски възнаграждения и нестабилни доходи в краткосрочен

и дългосрочен план. Високо образованите жени, желаещи да изградят кариера, са склонни да работят в професии в областта на науката и администрацията.

Рибарският сектор се възприема като много важен и обещаващ сектор в България и много нови инициативи (включително тези на ЕС) предоставят допълнителни възможности за наемане на жени, включително някои ръководни постове. Тежките условия на труд, с много неуредени правила и стари технологии създават пречки и липса на стимули. Необходими са сериозни усилия на европейско и национално ниво за създаване на стимули, насърчаване и поддържане на благоприятни условия за развитие на сектора и участие на жените. Присъствието на жени в рибарския сектор е разпространено в преработвателната индустрия и свързаните с рибарството дейности. Уловът и аквакултурата се управляват основно от мъже. Търсенето на евтина работна ръка, както и непривлекателните условия на труд обясняват наемането на ниско образовани или необразовани жени в сектора. Европейският фонд за морско и рибно стопанство и структурните фондове следва да се използват за осигуряване на повече професионално обучение и образование на жените, работещи в сектора на рибарството, за да им се помогне да имат достъп до по-специализирани и управленски работни места. Освен това е важно да се създадат мрежи за по-добро разпространение на информацията относно възможностите за обучение и свързаните с тях налични средства. България трябва да предприеме стъпки за насърчаване и постигане на по-голямо признание на работата на жените в сектора на рибарството.

По се отнася до взаимодействието на дребно-машабния риболов със стопанския то понастоящем повече от 90% от риболова в Черно Море се счита за дребно-машабен, действащ в крайбрежните води и следователно като инструмент за осигуряване на препитание в крайбрежните общности. Въпреки това, ползите, натрупани от рибарския сектор в Черно Море, не са еднакво разпределени между различните групи кораби (например едромашабни траулери спрямо по-малките кораби, използващи пасивни или поливалентни съоръжения). Малките кораби осигуряват 74% от заетостта в рибарството в Черно Море, но представляват само 49% от приходите. Средно, дребно-машабните рибари печелят около една четвърт от това, което техните колеги на траулери могат да очакват да направят. Това по-ниско възнаграждение сочи към висока уязвимост на дребно-машабните рибари, които често работят сами или в малки групи и се сблъскват с голяма променливост в улова си, ограничена сила при договаряне спрямо пазарите, както и ограничен достъп до финансови инструменти, за да инвестират допълнително в дейността си.

Следва представяне на писмо от НАРА Румъния във връзка с темата на работната група, изготвено по искане на КСЧМ. През 2020 г. рибарският флот на Румъния в Черно море е в състав от 175 кораба / плавателни съда, като от тях само 153 са били с разрешително, 75% от общия брой са били активни, извършвайки стопански риболов, като по-голямата част влиза в категорията дължина от 06-12 м (71,54%). Освен това са били лицензирани 97 икономически оператори (търговско дружество, лицензирано физическо лице, индивидуално предприятие, семейно предприятие, 239 водолази и 405 рибари, като общият брой на заетите, които са извършвали рибарска дейност е бил 387 рибари/водолази; Броят на заетите по възрастов признак е: между 15-24 години =

19,64%, между 25-39 години = 48,06%, между 40-64 години = 32,30%. Броят на заетите според степен на образование: прогимназиален курс = 50,13%, средно образование = 38,24%, висше образование = 11,63%; Броят на заетите по националност: 93,54% румънци и 6,46% други националности (българи, турци); Трудовата заетост според статута е била: 93,02% назначени лица и 6,98% собственици.

В румънския флот са регистрирани 140 плавателни съда под 12 м, 57,14% плавателни съдове без двигател и 42,86% плавателни съдове с двигател. За да бъдат избегнати евентуалните конфликти между дребно-машабния риболов и стопанския риболов, чрез националното законодателство са въведени следните мерки:

а) Стопанският риболов с бийм-тралове е забранен по крайбрежието до 15-метровата изобата, по цялото протежение на крайбрежната линия, от нос Мидия до границата с България.

б) Стопанският риболов с използване на бийм-тралове на територията на Резервата - биосфера „Дунавска делта“ от брега до 20-метровата изобата, по цялото протежение на крайбрежната линия, от границата с Украйна до нос Мидия.

Що се отнася до заетостта на жените в сектора то в риболовната стопанска дейност в Черно море са заети 98,97% мъже и 1,03% жени.

Следва представяне на писмо от ИАРА България във връзка с темата на работната група, изготвено по искане на КСЧМ. По официални данни на Агенцията в следствие на риболовните дейности осъществявани от риболовния флот от 1233 активни плавателни съда в България през 2020 г. са разтоварени 6228 тона риба и други морски организми, които генерират приход от 9 милиона лева и брутна добавена стойност от 5,5 млн. лева. В социален аспект, според официално предоставените данни които ИАРА събира заетите в рибарството за 2020 г. са общо 1754 лица за 1233 активни плавателни съда. От тези 1754 души, делът на платените работници е 19%, а делът на неплатените (семеини) работници е 81%.

В България за 2020 г. дребно-машабен риболов се осъществява от 1148 активни плавателни съда. Тази част от стопанския риболов е разтоварила за същата година 1947 тона, които представляват 31% от общото разтоварено количество за 2020г. За това са били нужни 14304 дни на море. От друга страна за 2020 г. едро-машабен риболов са осъществявали 85 активни плавателни съда, които са разтоварили 4281 тона. Двата под-сектора в рибарството използват общи територии от морското пространство и споделят общи запаси от видове риби и други организми. Но за да се оцени тяхното взаимодействие са необходими значителен набор от методи и модели за изчисляване продуктивността на отделните елементи на флота.

Заетостта в рибарството в България за 2020 г е 1729 мъже, от които 328 са платени работници, а останалите – семеини работници. Жените в сектора са 25, или 1,4% от общо заетите, като от тях 11 са платени работници, а останалите – семеини работници.

Към момента в България съществуват 2 организации на производителите.

Дискусии:

Г-н Йордан Господинов: В последните години значително се увеличава образователната култура в сектора рибарство. Продукцията също така е силно експортно ориентирана, което допринася за значимостта на сектора.

Г-н Даниел Бухай прави коментар във връзка с доклада на доц. Райков, в който се упоменава, че в България риболовния флот има 5 544kW, което е може би някаква грешка, защото в действителност са над 50 000 kW.

Г-н Тодор Георгиев отправя въпрос към доц. Райков – дали има информация за количеството консумация риба и рибни продукти в България на глава от населението сравнено с тази в Европа, защото то значително се различава.

Доц. Райков: В България последните години консумацията на риба на глава от населението се увеличава и е около 8 кг/год., което в сравнение с други европейски страни е малко.

Г-н Йордан Господинов: Сдружение „БГ ФИШ“ прави собствено изследване на консумацията на риба в България на глава от населението и то е над 10кг./год. Също така в България тече дискусия за намаляване ДДС върху храните, който данък в момента е 20%, а например в съседна Румъния за храните е 9%.

Г-н Тодор Георгиев изказа подкрепа относно намаляването на ДДС върху храните и предложи КСЧМ още сега докато текат преговори в страната за ново правителство да постави въпроса пред властите.

Г- Данко Пенев каза, че е много трудно на румънските рибари да продават прясна риба, див улов, в големите вериги супермаркети, защото те искат доставка в точно определени дни, които много често не съвпадат с дните в които кораба излиза на море за улов. Предлага на някоя среща на КСЧМ да се поканят представители на тези вериги за да се дискутира темата.

Г-н Йордан Господинов: решение на този проблем е съществуването на организации на производителите , където всички кораби след риболовен излет да декларират уловите си и да има директни заявки към тях от страна на веригите магазини. В България също така няма тържища и борси за риба, а корабите не могат да се договарят с големите вериги. В сектора все по-трудно се привличат млади хора за работа. Трябва да се търси държавна помощ за стимулиране и привличане на млади хора за работа, така както има подобни програми за подпомагане в областта на земеделието: „Млад фермер“. Необходимо е секторът рибарство да влезе в приоритетите на за подпомагане, а също и да се мисли и за стимули за привличане на жените в сектора.

Г-жа Димитрина Костова: Асоциацията, която тя представлява и създадена по програма на ЕК, е съсредоточена върху анализа на участието на жените в сектора. В сектора рибарство липсват всякакви преференции за младите. Много често след кончината на по-възрастен рибар, няма кой да наследи занаята му от семейството. По примера на програма „Млад фермер“ да се направи подобна програма и за рибарството.

Г-жа Михаела Миря: тази помощ трябва да е и в организиране на курсове за привличане на жени и в сектора Аквакултура.

Г-жа Пинелопи Белеку: събрана е много интересна информация за срещата и ГД МОРЕ очакват да я получат, като тази информация дава ясна представа какво е състоянието на рибарството в Черно море. Относно темите които бяха повдигнати в дискусиата, ЕС винаги подкрепят ролята на жените в рибарството, както и запазването на поминъка на дребно-машабния риболов. Добра идея е КСЧМ да отправи препоръка към държавите-членки относно привличане на жените в сектора рибарство и младите хора. Новият план за рибарство и аквакултура дава възможност за финансиране, но чрез операционната програма.

Следва закриване на срещата.

Протоколирал срещата: г-жа Елена Пенева

Председател на КСЧМ: г-н Йордан Господинов